

Meghalt egy száznegyvenéves könyvesbolt; 300.000 pengő értékű könyv új hajlékot keres

Néhány nappal ezelőtt érdekes, kedves és régi színfolt tűnt el a budapesti uccáról. Becsukott az Andrassy-úti Lampel-féle könyvkereskedés. A kis diákok ezután új bolt után nézhetnek, amikor ősszel iskolakönyveiket akarják összeszedni. De vajjon akad-e hamarosan olyan, mint ez az Andrassy-úti könyvüzlet, ahol amerre a szem ellátott, padlótól a tetőig százával és ezrével sorakoztak egymásmellett a különböző nevű és tartalmú könyvek. Köztük szép számmal olyanok is, amelyeket sehol másutt nem lehetett volna megtalálni.

Leyrertől a Franklinig

Ezt a régi, híres céget 1795-ben alapította Leyrer József és ő is folytatta azután azt mindig alkalmazkodva a változó helyi és irodalmi viszonyokhoz. Boltja a Petőfi Sándor ucai, akkor még úriuccal gróf Batthyány-féle ház egyik szűk helyiségében volt elhelyezve. Amikor pedig Leyrer 1850-ben meghalt, az üzletet fia örökölte, aki a negyvennyolcas idők alatt nevét *Lantossy*-ra magyarosította, *Lantossy* mindjárt

az első évben, amikor az övé lett az üzlet, hogy üzletkörét megfelelően szélesítse és külföldi vonatkozásban is kiépítse, társul fogadta a Breslau környékéről származó és abban az időben a *Kilián Testvérek* üzletében segédkező *Lampel* Róbertet. Ennek következtében a cég nevét is megváltoztatták *Lantossy és Lampelre*. A helyzet azonban az volt, hogy miután *Lantossy* városi hivatalnok léteire igazán nem volt szakember, az üzletvezetés gondjai *Lampelre* nehezedtek, sőt — és ez igen érdekes — a cégjegyzés joga is egyedül őt illette meg. Szívós kitarásával és vasszorgalmával csakhamar felendítette az üzletet és *alig három év elmúltával örökáron megváltotta társának üzlet-résztét*, utána pedig az antikváriummal és kölcsönkönyvtárral kibővített üzletet *Lampel Róbert* cég alatt folytatta.

A most következő negyedszázad alatt egyre szélesebb körökben dolgozott az eredetileg szerény üzlet, sőt kladói téren is tekintélyes forgalmat teremtelt meg. Amikor tehát *Lampel Róbert* 1874-ben meghalt, a nagyterjedelmű és virágzó üzletet özvegye ellátni nem tudta. Kitűnő alkalommal élt

ekkor Budapest egyik leghíresebb és leg-
gazdagabb nyomdatulajdonosa, Wodianer
Fülöp, amikor az üzlet tulajdonjogát magá-
hozváltotta, ekkor született meg azután a
a név, amely alatt egészen a legutóbbi idő-
kig vezették a céget: *Lampel R.-féle könyv-
kereskedés* (Wodianer F.; később Wodianer
F. és Fiai). Wodianer igen jó barátságban
volt Lampellel, éveken át látta el kiadvál-
lalátának nyomdai munkáit, ismerte az üz-
let minden elágazását és Lampel kiadvá-
nyainak, főképp a tanügyi irodalomnak nagy
kulturális és üzleti jelentőségét.

Egy per és a következmények

Wodianer tovább fejlesztette a régi céget,
amelynek helyisége ismételten vándorolt,
előbb a Városház tér, majd a Váci uccába
és 1888-ban került azután az Andrássy-út
21. számú palota nagy és tágas bolthelyisé-
gébe, teljesen különválasztva a közben ön-
állósult és a Sarkantyús uccában maradt
nyomdavállalattól. Körülbelül harminc esz-
tendővel ezelőtt került azután a cég a mai
tulajdonosok kezébe. Ennek a tulajdonos-
változásnak érdekes előzményei voltak.

A Franklin Társulat hatalmas propagan-
dával és nagy ügynöki gárda mozgósításá-
val — ujdonság volt ez három évtizeddel
ezelőtt — megindította a *Magyar Remek-
írók* sorozatát. Az ország fölfigyelt erre a
vállalkozásra és ezt a helyzetet használta
fel Lampel Róbert üzlete, hogy úgyszólván
máról-holnapra, minden előkészület nélkül,
megindítsa azt a sorozatot, amelyet *Remek-
írók Képes Könyvtára* néven ismernek. A
közönség nem igen tudta: tulajdonképen
melyik sorozatot akarja megvenni és így
azután minden nagyobb befektetés nélkül
Lampelék igen jó üzlethez jutottak. A do-
logból pereskedések is származtak, amelyek
elég hosszú ideig tartottak, végül is a Lam-
pel-cégnek maradt igaza. Erre azután likvi-
dálni akarták az egész ellenségeskedést; el-
határozták, hogy a jövőben közös fronton
dolgoznak és Wodianer a Franklin Társu-
latnak eladta a Lampel-céget Franklin Tár-
sulat-beli részvényekért. Így került az And-
rássy-úti üzlet a Franklin kezére és ezzel új
korszak kezdődött az évszázados cég törté-
netében.

Az azóta eltelt három évtized folyamán a
nehéz viszonyokhoz képest mindig tekinté-
lyes forgalmat bonyolított le az Andrássy-
úti üzlet, amelynek élén több mint félévszá-
zadon keresztül Weinberg Gyula állt, a ma-
gyar könyvszakma régi kitűnő munkása. A
cég egész sor olyan munkát hívott életre,
amely azután beírta nevét a magyar kultúr-
történetbe. Ilyen volt a Szalay—Baróti-féle
magyar történelem, a Gracza-féle szabad-
ságharc története, a Choynoky-féle atlasz
első nagyalakú kiadása és még sok egyéb.
A kiadványok túlnyomó része azonban a
tanügyet szolgálta. A hivatalosan bevezetett
tankönyvek egész sora mellett, amelyek ott
voltak találhatók az országnak csaknem
minden iskolájában, a Lampel-féle ifjúsági
könyvek a magyar fiatalság olvasmányai
között kivételes szerepet töltöttek be. Sőt
volt idő, amikor az üzlet specialitása a
szemléltető szerek és egyéb tanszerek ter-
jesztésére irányult.

Változtak az idők, változtak az emberek
és most száznegyvenéves fennállása után a
Franklin Társulat egyszerre csak elhatá-
rozta az Andrássy-úti üzlet megszüntetését.
Régi, nagy tradíciójú cég tűnik ezzel le, il-
letőleg — ahogyan a mostani tulajdonosok
hangoztatják — nem tűnik le, csak helyisé-
get változtatott. Egyesítették ugyanis a
Franklin Társulat házában levő egyetem-
uccai könyvesbolttal. Lényegileg persze ez
a Lampel cég halálát jelenti.

Helyes gesztus volt-e ennek a régi buda-
pesti kulturális színpottnak a letörlése a fő-
város arcáról: erről alighanem megoszlanak
majd a vélemények. Bár az is igaz, hogy
szentimentális szempontok nem igen játsz-
hatnak szerepet ott, ahol a gazdasági élet
törvényei diktálnak. Az Andrássy-úti üzlet-
nek legalább háromszázezer pengős bolti
árú értékű könyvállománya útnak indult te-
hát az egyetemuccai pince felé. És akik a
régi könyvesboltban csak egyszer is megfor-
dultak, most elgondolkozva tekintenek a
szekerekre rakott könyvtömegek után...